

**DOĞU ANADOLU BÖLGESİNDEKİ MESLEK YÜKSEKOKULLARINDA OKUYAN
ÖĞRENCİLERİN SORUNLARI
(Kağızman MYO Öğrencileri Örneği)**

Selda GEYİK YILDIRIM¹

ÖZET

Bu çalışmanın temel amacı Doğu Anadolu Bölgesindeki meslek yüksekokullarında öğrenim gören öğrencilerin karşılaştıkları problemleri ortaya koymaktır. Bu çalışma genel anlamda meslek yüksekokullarında öğrenim gören öğrencilerin sorunlarını kapsamakla birlikte özeldir Doğu Anadolu Bölgesindeki meslek yüksekokullarında öğrenim gören öğrencilerin sorunlarını içeren bir çalışma olması bakımından hem genel hem de bölgesel anlamda mevcut sorunların içeriği ve niteliği hakkında bilgilendirici ve yol gösterici olmayı da amaçlamaktadır. Bu amaçla niteliksel araştırma ve analiz teknikleri kullanılarak odak grup ve derinlemesine görüşmelerle veriler toplanmış ve değerlendirilmiştir. Sosyal ve fiziksel çevre, dersler, öğretim elemanları, barınma, ulaşım, boş zaman değerlendirme ve aidiyet duygusu gibi faktörlere ilişkin problemler ve ihtiyaçlar hakkında bilgilere ulaşılmıştır.

Elde edilen veriler sonucunda öğrencilerin karşılaştıkları sorunların merkezinde bölgesel farklılıklardan kaynaklanan çeşitli faktörlerin bulunduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte sosyal ve fiziksel çevre gibi faktörlerin öğrencilerin mevcut sorunlarını şekillendiren diğer etmenler olduğu ve bu etkenlerin öğrencilerin eğitim süreçlerini etkilediği sonucuna varılmıştır. Ayrıca nitel veri toplama ve analiz teknikleri neticesinde ulaşılan bilgiler aracılığıyla öğrencilerin karşılaştıkları problematik alanlara ilişkin temel faktörler ve bu faktörleri etkileyen unsurlar tespit edilerek bu sorunlara yönelik çözüm önerileri sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Bölgesel Farklılıklar, Sosyal ve Fiziksel Çevre

**PROBLEMS OF EASTERN ANATOLIA REGION VOCATIONAL SCHOOL STUDENTS
(Kağızman Vocational School Students Sample)**

ABSTRACT

The main purpose of this research was to study at vocational colleges in Eastern Anatolia Region to find out the problems faced by the students. This study, in general, covers the problems of the students attending vocational schools along with the problem of those students who are attending vocational schools in Eastern Anatolia Region and mainly aims to be informative and guiding about the both general and regional content of ongoing problems. To serve for this purpose, core data was gathered and analyzed based on the qualitative research techniques by using focus groups and in-depth interviews. Findings that are related to the problems and needs of social and physical environment, courses, faculty, housing, transport and leisure, and a sense of belonging have been discovered.

Based on those findings, various factors arising from regional differences in the heart of the problems faced by the students has been determined. However, along with that, social and physical environment are considered as a group of factors shaping the existing problems and affecting the student's learning processes. Also as a result of the information gained through qualitative data collection and analysis techniques, main factors, related to problematic areas that most of the students commonly encountered, and a lot of elements, affecting those factors, are detected and solution for those problems are presented.

Keywords: Regional Differences, Social and Physical Environment

¹Öğr.Gör.,Kafkas Üniversitesi,Kağızman Meslek Yüksekokulu

1. Giriş

Türkiye’de söylemsel zenginliğine karşın eylemsel yoksulluğu bulunan alanlardan biri de eğitim kurumudur. Eğitim kurumunun unsurları içinde yer alan üniversiteler mevcut yapısı ile bugünde beklenen düzeye ulaşamamıştır. Gençlerin toplumsal kalkınmanın beşeri güç kaynağı olduğu sıklıkla vurgulanırken onların psikolojik güçleri çoğunlukla göz ardı edilmekte ve bu gücü besleyecek olanakların gereken seviyeye ulaşmasındaki uygulamalar yetersiz kalmaktadır. Türkiye’deki meslek yüksekokullarına ilişkin genel nitelikli sorunların yanında yerel nitelikli diğer sorunlarda bu alanlardaki mevcut problemlerin aşılmasını daha da güçleştirmektedir. Mesleki eğitimde kalitenin artırılması da ancak bu problemlerin aşılması ile mümkün olabilir.

Problematik olarak görülen alanların kaynaklarında çoğunlukla genel ve özel nitelikli unsurlar yer alır. Genel niteliklerden kaynaklanan sorunlar temel neden olmakla birlikte mevcut sorunları çoğaltan özel nitelikli sorunlar ağıda bulunmaktadır. Türkiye’deki meslek yüksekokullarına ilişkin mevcut sorunların temelinde sosyo-ekonomik yapıdan kaynaklı sorunlar yer almaktadır. Bölgesel farklılıklardan kaynaklanan yerel sorunlarda eğitimdeki mevcut engellerin varlığının artarak sürmesine neden olmaktadır. Üniversite öğrencilerinin bir ülkenin sosyo-ekonomik yapısını şekillendirecek ve güçlendirecek temel öğeler arasında yer aldığı düşüncesi ve ifadesi ile sıklıkla karşılaşılmakta, öte yandan bu gençlerin eğitim sorunlarının somut çözümlerinin tam olarak gerçekleştiğine benzer sıklıkta şahit olunamamaktadır. “Küresel dünya” ile rekabet edebilecek gençlerin varlığı söylemsel sıklık ile değil eylemsel bolluk ile mümkün olabilir. Mevcut eğitim sistemimizin en temel sorunu bu söylemsel ve mantıksal doğruluğa karşılık eksik eylemsel duruştan kaynaklanmaktadır ve ne yazık ki geçmişten günümüze kadar çözümüne tam olarak ulaşamadığımız sorunlar hala çözüme kavuşmayı beklemektedir. Bunlardan biri de şüphesiz Türkiye’deki meslek yüksekokullarına ilişkin genel ve yerel nitelikli sorunlar dizisidir.

2. Kavramsal Çerçeve

2.1. Bölgesel Farklılıklar

Türkiye’de uzun süredir varolan ve aşılamayan temel problemlerden biri de bölgelerin gelişmişlik düzeylerindeki ciddi farklılıklardır. Bölgesel farklılık kavramı en genel anlamda bölgeler arasındaki sosyal, ekonomik, kültürel ve coğrafi farklılığa işaret eder. Eğitimden sağlığa, istihdamdan kentleşmeye, hızlı nüfus artışından fiziki yapıya, ulaşımdan yaşam kalitesine kadar daha pek çok alanda var olan az gelişmişlik durumu bu bölgelerde yaşayan insanların sorunlarını daha da çeşitlendirmektedir. Bölgesel farklılıklardan kaynaklanan bireysel ve toplumsal sorunlar/sonuçlar hem bireylerin yaşam kalitesine hem de ülkenin gelişme düzeyine etki ederek pek çok olumsuz neticeyi de beraberinde getirdi. Gelişme farkları, bölgelerin arasında olmanın ötesinde bölgelerin içerisinde de görülmeye başlandı. Bu eşitsiz büyüme, sadece bölgeler arasındaki farkların açılmasına değil, aynı zamanda büyümenin sürdürülebilir kılınmasının ve işsizlik sorununa kalıcı çözüm bulunmasının da önünde engel olarak ortaya çıkmaya başladı (Filiztekin ve diğerleri,2011).

Bölgesel farklılıkların ortaya çıkardığı neticelerden biri de bölgedeki gençleri sosyal ve ekonomik açıdan psikolojik duruma kadar çok yönlü olarak etkilemesidir. Az gelişmiş bölgelerde yaşayan gençlerin özellikle eğitim alanının ilk kademesinden itibaren karşılaştıkları güçlükler ilerleyen zamanlarda bireysel ve sosyal yaşamlarında pek çok soruna neden olmaktadır. Bölgesel farklılıkların eğitim alanında ortaya çıkardığı pek çok olumsuz netice mevcuttur. Bunlardan biri de öğrencilerin merkezi sınavlardaki başarı oranlarıdır. ÖSYM’nin verilerine göre 2010 ve 2011 YGS sonuçlarına göre bütün puan türlerinde en az başarılı iller Şırnak, Ardahan ve Hakkari’dir. 2012 YGS sonuçlarına göre bütün puan türlerinde en az başarılı iller ise Van, Şırnak ve Hakkari’dir. 2011 LYS’de en az başarılı iller arasında MF puan türünde Elazığ, Muş, Şanlıurfa, Tunceli, Hakkari, Ağrı, Şırnak, Ardahan; TM puan türünde Adıyaman, Diyarbakır, Hakkari, Van, Gaziantep, Şanlıurfa, Tunceli, Şırnak, Ardahan; TS puan türünde Şanlıurfa, Van, Hakkari,

Erzincan, Tunceli, Gaziantep, Ardahan yer almaktadır. 2012 LYS'de en az başarılı iller arasında MF puan türünde Ardahan, Hakkari, Şırnak, Ağrı, Şanlıurfa, Mardin, Muş, Kars; TM puan türünde Şırnak, Ardahan, Hakkari, Tunceli, Şanlıurfa, Gaziantep, Batman, Mardin, Van, Diyarbakır; TS puan türünde Gaziantep, Ardahan, Hakkari, Tunceli, Şanlıurfa, Elazığ, Iğdır yer almaktadır. Ayrıca yukarıdaki bazı illerden sınava giren aday sayısının en fazla TS türünde, en az MF türünde olması bu adayların matematik ve fen alanında ciddi eksiklikleri ya da yetersizlikleri olduğu sonucunu çıkarmaktadır. Bu durum öğrencilerin sağlıklı bir eğitim sürecinden geçemediklerini göstermektedir. Eğitimde bireysel farklılıkların etkisi de söz konusudur ancak bölgesel anlamdaki bu sonuçlar bunun yalnızca bireysel farklılıkların etkisiyle olmadığına işaret etmektedir.

Cemal Mihçioğlu, 1965-66 öğretim yılı üniversitelerarası giriş sınavına ilişkin topladığı bilgilere dayalı araştırmasında ulaştığı bölgelerarası dengesizlik sonucunu on yıllık bir süre sonrasında ne durumda olduğunu bulmak ve bir önceki sonuç ile karşılaştırmak amacıyla 1976-77 öğretim yılına ilişkin verileri toplamıştır. "Eğitimde Yörelere Dengesizlik" adlı yapıtında 1976-77 öğretim döneminde üniversitelerarası seçme sınavları sonuçlarına göre yapılan sıralamada bölgelerin görece durumlarında, 1965-66 yılındaki sonuçlarla karşılaştırıldığında önemli bir değişiklik olmadığı sonucuna ulaşmıştır. 1976-77 sonuçlarına göre en başarılı on ilden beşi Marmara, üçü Ege, ikisi İç Anadolu Bölgesinde, en az başarılı on ilden yedisi Doğu, üçü Güneydoğu Anadolu Bölgesinde yer almaktadır. 1976-77 öğrenim yılı ile 2012 ÖSYM verileri karşılaştırıldığında, aradan geçen yaklaşık 36 yıllık bir süreye rağmen doğu bölgelerinin durumlarında yine önemli bir değişiklik olmadığı görülmektedir.

2.2. Sosyal ve Fiziksel Çevre

Değişme ve gelişme sürecini meydana getiren temel unsurlardan biri de eğitimidir. Bu sürecin ilk basamağı aile kurumu ile başlayıp diğer toplumsal kurumlar ile devam eder. Dolayısıyla değişim ve gelişim sürecinin sağlıklı işleyişinde çeşitli toplumsal kurumların varlığı söz konusudur. Bununla birlikte fiziksel çevre faktörü de bu sürece katkıda bulunan diğer etmenler arasında yer alır. Kent ile kırsal yaşamı ya da gelişmiş bölgeler ile az gelişmiş bölgeler arasında hem sosyal hem fiziksel çevre açısından ciddi farklılıklar bulunmaktadır. Basit bir cümle ile tarif ettiğimiz bu ifade bireylerin yaşamında yarattığı farklılıklar göz önüne alındığında benzer basitlikle tanımlanamamaktadır. Doğu bölgesinde doğan, büyüyen ve yaşamlarını sürdüren bireylerin hepsi için olmasa bile çoğunun çeşitli alanlarda karşılaştığı imkansızlıklar bireylerin eksik eğitim sürecinden geçmeleri ile daha da derinleşmektedir.

Gelişimi etkileyen temel faktörler kalıtım ve çevredir. Bazı psikologlar gelişimde kalıtımın, bazıları ise çevrenin daha etkili olduğu görüşünü savunmuşlardır. Ancak şu andaki bilgiler doğrultusunda, 'kalıtım ve çevrenin etkileşimi sonucunda gelişimin meydana geldiği' daha yaygın olarak kabul edilmektedir (Yöndem, 2005). Gelişim dönemlerini şu şekilde sınıflandırabiliriz (Yöndem, 2005).

- 1) Doğum Öncesi Dönem
- 2) Okul Öncesi Dönemi
 - 2.1) Bebeklik Dönemi
 - 2.2) İlk Çocukluk Dönemi (2-6 yaş)
- 3) Temel Eğitim Dönemi (6-12)
 - 3.1) İkinci Çocukluk Çağı (6-10)
 - 3.2) Erinlik (Blü) Dönemi (11-13)
- 4) Orta Öğretim Dönemi
 - 4.1) İlk Ergenlik Çağı (13-17)
 - 4.2) Son Ergenlik Çağı (17-20)

Her bir dönemin kendine özgü süreçleri ve bu süreçlerin her birinin öncesi ve sonrası arasında etkileşimler bulunmaktadır. Son ergenlik dönemi lise ve üniversite dönemlerine denk düşer. Gençin kendine bir meslek seçmesi ve bu meslek için gerekli bilgi, beceri ve davranışları edinmeye çalışması beklenir. Bir dönemdeki sağlıklı gelişim, bir önceki döneme ait gelişim ihtiyaçlarının yeterince karşılanmış

olmasına bağlıdır. Bireyin içinde yetiştiği ailenin sosyal-ekonomik ve kültürel düzeyi, aile ve diğer yakın çevresindeki bireylerin birbirleriyle iletişim ve ilişki biçimleri, çocuğun davranışlarına karşı yetişkinlerin ya da arkadaşlarının tutumları, eğitimi sürdürdüğü okul ve öğrenme yaşantıları, kitle iletişim araçları, beslenme ve iklim koşulları, görüştüğü insanlar, katıldığı ortamlar, okuduğu kitaplar, izlediği filmler gibi bütün yaşantıları doğum sonrası çevre koşulları olarak ele alınmaktadır (Yöndem, 2005). Doğum öncesi çevrede annenin beslenmesi, sosyal ve psikolojik durumu ne kadar önemli ise doğum sonrası çevrede de benzer öneme sahip pek çok etken söz konusudur. Bu etkenlerden biri de ailenin sosyo-ekonomik düzeyidir. Aile geliri, bir kimsenin alacağı eğitimin sadece miktarını değil, aynı zamanda çeşidini de etkilemektedir. Yüksek gelirli ailelerin çocuklarına daha fazla eğitim verme olanakları vardır. Bu yüzden hazırlanması birçok yılları ve daha pahalı okulları gerektiren meslekleri özenmeleri daha fazla olanaklıdır (Tezcan, 1997). Sağlıklı bir gelişim ancak sağlıklı çevre koşulları ile sağlanabilir. Bu nedenlerden ötürü bireyin hem sosyal hem de fiziksel çevre şartları bireyin biyolojik, psikolojik ve toplumsal yaşamı açısından son derece önemlidir.

3. Yöntem

Nitel veri toplama ve analiz teknikleri kullanılarak yapılan bu çalışmada veriler odak grup çalışmaları ve derinlemesine görüşmelerle toplanmıştır. Derinlemesine görüşmeler ve odak gruplar en sık kullanılan iki niteliksel araştırma tipidir. Odak gruplar grup dinamikleri kavramı üzerine oturtulmuş bir yöntemdir. Burada küçük bir grup katılımcı, gerekli beceriye sahip bir moderatör tarafından yönlendirilerek, araştırma konusunun temel noktaları üzerinde giderek daralan ve odaklanan bir çerçevede üzerinde konuşurlar. Derinlemesine görüşmeler de odak gruplar gibi açık uçlu sorular ve nedenlerin 'kurcalanmasına' dayanır (Debus, 2003).

Odak grup çalışmasında 6 kişilik 3 grup oluşturulmuş (toplam 18 öğrenci), her bir grup ile yaklaşık 70-90 dakika arası süren görüşmeler esnasında yarı-yapılandırılmış soru formları kullanılarak, ses kayıt cihazı ve not alma ile bilgiler toplanmıştır. Mülakat sürecinde ise toplam 5 öğrenci ve her biri ile yaklaşık 30-45 dakika arası süren görüşmeler yapılmıştır. Uygulama aşamasından önce, 2013 Mart ve Nisan ayları içinde araştırma yöntemi, katılımcı/grup sayısı ve kişiler belirlendikten sonra veri toplama sürecine geçilmiştir. Katılımcılar son sınıfta öğrenim gören öğrenciler arasından seçilmiş ve uygulama aşamasından önce katılımcılara araştırma hakkında gerekli bilgilendirmeler yapılmıştır. Çalışmanın veri toplama süreci 2013 Mayıs ayının ilk haftası başlayıp 2013 Haziran ayının üçüncü haftasında tamamlanmış ve çözümlenme aşamasına geçilmiştir. Mülakatlar ve odak grup görüşmelerinde öğrencilerin yoğunlaştıkları ortak konular/sorular dikkate alınarak cümle ve kelime sıklığına göre odak noktalar oluşturulup alt başlıklar halinde sıralanmıştır. Odak noktaların her birine öğrencilerin ifadeleri doğrudan alıntılar şeklinde eklenerek çalışmanın bulgular kısmına eklenmiştir. Araştırmanın grup sayısı, kompozisyonu, süresi, büyüklüğü ve yerinin belirlenmesinde Mary Debus'un "Odak Grup Görüşmeleri için Kontrol Rehberi"nden faydalanılmıştır.

Kafkas Üniversitesi Kağızman Meslek Yüksekokulu'nda öğrenim gören öğrenciler ile sınırlandırılmış bu araştırmanın temel amacı Doğu Anadolu Bölgesindeki meslek yüksekokullarında okuyan öğrencilerin karşılaştıkları sorunları tespit etmektir. Seçilen örneklemeden elde edilen verilerin evrene ilişkin temel bulguları sağlayacağı varsayımı ile araştırmadan elde edilen bulguların meslek yüksekokullarına ilişkin genel ve özel nitelikli sorunlar hakkında bilgilendirici olacağı düşünülmektedir.

4. Araştırma Bulguları

4.1. Aidiyet duygusu

"MYO öğrencilerinde özgüven eksikliği var. Geçen yıl bölümü birinci olarak bitiren arkadaşımız inşaatta çalışıyor. DGS 'yi kazandı ama maddi imkansızlıklardan dolayı gidemedi. Bu durum bizi karamsar yapıyor, bölümü birinci bitiren kişi bile alanında çalışmıyor. Burs olanağımız, destekler çok az. Bunlar üniversite öğrencisi olduğumuzu unutturuyor. Doğuda okuduğum için küçümseyen işyerleri var. Staj

yerlerini ancak tanıdıklar vasıtasıyla bulabiliyoruz. Üniversite binası, koşullarımız kendimi üniversiteli hissettirmiyor. Lise gibi. Fakültede okuyanlardan farkımız var, hissediyoruz. Fakültede olsam üniversiteye girişten itibaren kendimi üniversiteli hissedirdim. Öğrenci kulüplerimiz yetersiz. Sınıflar arası futbol maçı dışında düzenli aktiviteler çok az. Öğrencileri okula bağlayan tek şey dersler, o da devam zorunluluğu olduğu için, oysa gerçek üniversite öğrencileri olsak farklı olurdu. MYO'yu bitirmek üniversite bitirmek gibi algılanmıyor. Bitirsek bile bir şey olmayacağı söyleniyor. İş bulmada bile 2 yıllık olmamız sorun yaratıyor. Okul binasını ilk gördüğümde o an kendimi üniversiteli hissetme algım hiç olmadı. Sınav sisteminde sıkıntılarımız var. Fakülte ile MYO arasında ciddi farklılıklar var. Öğrenciler isteklerini dile getirmede sorun yaşıyor. Yurtta ya da okulda isteklerini muhatabına söylemekte çekingen davranıyorlar. Ortak talepler oluyor fakat dile getirmede sıkıntı yaşıyoruz. Puanımın yeterli olduğu yerleri seçtim, burası geldi, ben fakültede okumak istedim. Pek çok arkadaşta soruyorum, bir çoğu istekli ve bilinçli bir tercih ile buraya gelmemiş. Benim iki yıllık bölüm okuma gibi bir düşüncem, hayalim hiç yoktu. Bu iki yıllığı bitirip KPSS'ye girip işimi ele aldıktan sonra arzu ettiğim fakülteyi, bölümü okuma hayalimi gerçekleştirmek istiyorum. Öğrencilerin kendileri de 2 yıllık olduğu için önemsemiyor. MYO öğrencilerine psikolojik danışmanlık hizmeti verilmeli. Hatta MYO'larda böyle bir birim olursa çok faydalı olur. Öğrenciler sorunları ya da kariyer planları için destek alabilir.”

4.2. Sosyal ve Fiziksel Çevre

“Küçük bir yer olduğu için uyum sorunu yaşıyoruz. Üniversite binamız lise binasına benziyor, kantinimiz çok küçük. Bu tür yerlere MYO'lar yapılırken öğrenciler hiç düşünülüyor. Bence yerel halkın bazıları bizden memnuniyet duymuyor. Bazıları bize sıcak davranıyor. Bazen burada kendimi güvende hissetmiyorum. Dışarı çıkıp gezerken bile sorun olabiliyor. Öğrenci yalnızlaştırılıyor, maddi ve manevi destek verilmiyor. Maddi açıdan öğrenci olduğumuz için kolaylık sağlanacağına aksi durum oluyor. Ev kiralamada da sorun yaşıyoruz. Öğrencilere ev kiralamada hepsi için diyemem ama bazıları hiç kolaylık sağlamıyor. Okulda kütüphanemiz var ama bizler için yetersiz. Üniversite kütüphanesi daha farklı olmalı. 2 yıllık okuduğumuz için sosyal çevremizdekiler sanki üniversite okumuyoruz gibi yaklaşıyor. Sağlık kuruluşları açısından büyük sıkıntılar var. Doktor bulamadığımız zamanlar oluyor. Aylık aktiviteler, etkinlikler, geziler yapılması gerekiyor. Yıl içinde yapılıyor ama bence yeterli değil, daha fazla olmalı. Bizde ise çok az. Bu yüzden beklenti düzeyimiz bu coğrafyada daha düşük oluyor. Kaldırım, yaya yolu yok. Motosikletler çok fazla. Öğrenciler arasında çeşitlilik yok. Çoğumuz doğu ve güneydoğudan geliyoruz. Buraya gelen pek çok öğrenci sosyal ve psikolojik bir baskı altında geliyor. Birçoğumuz hedefsiz bir yaşantı içindeyiz. MYO'ların en büyük ihtiyacı psikolojik danışmanlık hizmeti ve kariyer odaklı danışmanlık hizmeti. Öğrencilere faydalı olacağını düşünüyorum. Bütün bu yaşadığımız sorunların kaynağı sınav sistemi. Pek çok şey bilinçsizce yapılıyor. Sözel çıkışlı biri sayısal bölümde okuyabiliyor. Sınav sistemi değişmeli. Öğrenciler bildiği, istediği alanlarda değil milli piyango gibi ne çıkarsa orada öğrenim görüyor. Öğrencilerin esnaf, inşaat işçisi, çiftçi, tarım işçisi, serbest meslek sahibi babaları fazla. Asgari ücret ve altı gelir düzeyleri var. Günlüklü, haftalık çalışanlar var, hatta işsiz olanlar bile. Bazılarımız sadece bursumuzla geçinmek zorunda kalıyoruz. Kariyer açısından en önemli sorun öğrencinin mezuniyetten sonra ne yapacağını çok iyi bilmemesi. Danışmanlık hizmetimiz okullarda olmalı. Kırsal yerlerden gelen, alt gelir grubundan öğrenciler burada ağırlıkta. Ailelerde öğrenci tercih yaparken “neresi olursa olsun” mantığı var. Gelir düzeyi öğrencilerin yakın yerlere gitmesine, tercih etmesine neden oluyor.” İstedığımız fakülte ve bölümde değiliz.

4.3. Boş Zaman Değerlendirme

“Tek aktivitemiz yazları piknik yapmak. Gidebileceğimiz kafe sayısı yetersiz. Arkadaşlarımızla bir araya gelme imkanımız dahi olmuyor. Bilgisayardan bütün filmleri tekrar tekrar izliyoruz. Okul-ev, ev-okul arası gidip gelmek dışında hiçbir faaliyet yok. Bir kitabevimiz bile yok, her şeyi internette sipariş veriyoruz. Sinema, tiyatroya gitme gibi bir imkanımız yok, çünkü yok. Ancak merkez ya da yakın illere gidebiliriz. Kars'taki sinema salonuna gitseniz bile geniş bir alternatifiniz yok. Öğrencilere yönelik

faaliyetler oluyor ancak yıl içinde bir iki tane, bizim istediğimiz düzenli olarak yapabileceğimiz aktiviteler. Buranın yeşilliği çok güzel aslında. Bir çok şey yapılabilir. Ev hapsi gibi yaşıyoruz. Merkez kampüs ile MYO arasında farklılıklar var. Binamız küçük, kantinimiz küçük oysa okulun alanı oldukça geniş. Faklı bir derslik, farklı bir kafeterya açılabilir. Futbol ve voleybol için sahalarımız var, ama okulun alanında sosyal aktiviteler, çalışmalarımız için çok çeşitli yerler yapılabilir, kütüphane bile yapılabilir. Bütün günümüz okulda geçtiği için, ilçede sosyal aktiviteler açısından kısıtlı olduğu için okulda ve ilçede imkanlarımız genişletilebilir. Öğrencilere bakış açısından sıkıntılar yaşayabiliyoruz. Saat 8'den sonra dışarı çıktığımızda alışkın olmayan bir durum olarak algılanıyor. Sosyal aktivite ihtiyaçlarımızı karşılayacak şeyler yetersiz. Yalnızca çay bahçelerimiz var. Yurtlarda da yeme içme, maddi sıkıntılarımız var. Bursumuz yeterli olmuyor. En büyük etkinlik ev içi, bizde evde oynanabilecek basit oyunlar oynuyoruz. Öğrencilerin yapacak pek bir şeyleri yok. Eve gidiyorum yapacak hiçbir şey yok.”

4.4. Barınma

“ En büyük sorun devlet yurdunun olmayışı. Özel yurt ve pansiyonlar var. Devlet yurdu yok. Bizim bu konuda alternatiflerimiz çok az. Özel yurtlar var ama herkesin bütçesine uygun olmayabiliyor. Ev kiralamak istediğimizde öğrenciyiz diye bazen sıcak bakmıyorlar. Ev kiralamada ise ev sahibi pek çok şart koyuyor. Kaldığımız özel yurtlarda yemek konusunda sıkıntı yaşıyoruz. Bazı odalarda kalan öğrenci sayısı fazla. Buraya gelen öğrencilerin çoğu gelir düzeyi düşük olan ailelerin çocukları, bu yüzden devlet yurdu burada bir zorunluluk. Barınma konusunda maddi sıkıntılar oluyor, devlet yurdumuz olsa daha iyi olurdu. Bence öğrencilerin ekonomik sorunları toplumun genel sorunudur. Devlet yurdumuz olsaydı özellerde kalmak zorunda kalmazdık, özel yurt olduğu halde çok rahat değiliz, yurdun parasını veriyoruz ama yemeklerde sıkıntı yaşıyoruz, bir arkadaşım bana dedi ki ben burada aç kalıyorum.”

4.5. Ulaşım

“Önemli diğer sorunumuz ulaşım. Çevre illere gidip gelmede ya da Kars merkeze gitmede sorunlarımız var. Araçlar belli saatlerde gidip dönüyor, oldukça kısıtlayıcı. Ayrıca kış şartlarında daha zorlaşıyor. Yeterli otobüs firması yok, oldukça sınırlı. Sayıca fazla olsa bizim için daha iyi olurdu. Evlerimize gidip gelirken bile sorun yaşıyoruz. Bir yerde üniversite var ise orada her şey olmalı. Öğrenci kitaplara kolayca ulaşabilmeli, ihtiyaçlarımızın çoğunu dışarıdan karşılıyor. Doktorlar bana araştırma hastanesine gideceksin dediler. Biz burada bir şey yapamayız, gerekli donanım mevcut değil deniyor. Bazen merkeze ya da yakın illere gidip gelmek bir öğrenci için çok maliyetli olabiliyor. Ulaşım sorunundan dolayı kütüphaneye, kitapçıya gidemiyor. Yol mesafesi ve görüntüsü de çekici gelmiyor.”

4.6. Öğretim Elemanları

“Bazı hocalarımız dersi anlatıp çıkayım, şeklinde hareket ediyor. Bizde kendimizi lisede hissediyoruz. Hocalarımız uygulamalı çalışmalar konusunda yeterli öğrenmeyi sağlayamıyor. Bazı hocalarımız bize iki yıllık okuduğumuz vurgusu yaparak motivasyonumuzu düşürüyor. Sanki boş yere okuyormuşuz gibi. Bazı hocalarımızın dersi yönetme problemi var. Bazı dersleri hiç anlamıyorum, hoca dersi yeterince aktaramıyor. Hocalarımızın çoğu öğretim görevlisi, okuman, niye doçent ya da profesör hocalarımız yok. İki yıllık bölümlerde okuduğumuz için, fakültede olsaydık profesör hocalarımız da olurdu. Coğrafi şartların hocalarımızın iş tatminini düşürdüğünü düşünüyorum, onları mutsuz yapıyor, performanslarını etkiliyor. Bazı hocalarımız öğrencilerin seviyesini düşük görüyorlar. Bazı hocalarımız hazırlıksız derse geliyor. Çünkü öğrenciler onu zorlamayacak. Öğrencilerin bilgi seviyesi düşük olduğu için rahatlar. Okulun hocası, öğrencisi, idarecisi daha aktif olmalı. Öğrencilerle ilgilenme düzeyleri daha fazla olmalı. Okulun öğrencileri de çok aktif değiller, onlarda bir şeyler yapabilir. Bütün hocalarımız için aynı düşünmüyoruz, bazıları gerçekten elinden geleni yapıyor, öğrencilerle ilgileniyor, dersini iyi aktarıyor, anlıyoruz ama hepsi için diyemeyiz tabii. Bazı öğretmenlerimizde dersimi vereyim bitsin şeklinde görünüyor. Okul müdürümüz gerçekten öğrenciler için bir şeyler yapmaya çalışıyor, bizimle ilgilenmesi, bizi düşünmesi güzel ama her gün, her an burada bulunmuyor. Burada en büyük imkanımız internet.

Zaten kütüphanemizin durumu ortada. Öğretim elemanları arasındaki bağ zayıf, bilgi akışını engelliyor hem de öğrencilere yansıyor. Bazı hocalarımız da bilgili fakat aktarımları zayıf.”

4.7. Dersler

“Derslerimiz bazen çok sıkıcı geçiyor. Ders saatlerimiz bence çok fazla. Uygulamalı derslerimiz çok az. Anlatan bir hoca dinleyen öğrenciler, hep böyle rutin bir işleyiş var. Tıpkı lisedeki gibi dersler işleniyor. Sözel çıkışlı öğrenciler sayısal derslerde büyük sorun yaşıyor. Yüzeysel anlatım yapıyor, aktarımlar zayıf olunca bizde anlamakta zorluk çekiyoruz. Derslerde anlatılanların bazılarında görsellik olsa daha iyi kavrayabiliriz, çoğu yüzeysel kalıyor. Saha çalışmalarımız da olmalı. Uygulamalı olarak yaptığımız ders sayısı bence az. Kırdan gelen, gelir düzeyi az olan öğrenciler temelden sorunlu olarak geliyor buralara, bu yüzden bazı dersleri kavramakta ciddi sıkıntılar yaşıyoruz. Ben buraya gelmeden önce eğitim açısından yeterli bilgiler alamadım. Çoğu öğrenci buraya gelmeden iyi bir eğitim almamış ki. Bazıları ciddi anlamda maddi imkansızlıkları olan öğrenciler. Aç olarak derse gelen öğrenciler bile var. Eğitim kalitesi artırılmalı. Eğitim hakkım var. Öğrencilerin çoğu alanında yeterli bilgiden yoksun. Öğrencilerin eğitim sürecinde gereken özen daha fazla olmalı. Lise dönemimiz dersleri geçmekle, dersane dönemimiz sınav kaygısıyla geçiyor her şeyi üniversiteye bırakıyoruz ama sonuç hayal kırıklığı. Benim bölümüm bana ne sağlayacak, bu bölümün bilgisi ile ne yapabilirim diye eksik bilgilerle geliyoruz. Gelince de kariyer açısından beklentilerimiz karşılanmıyor. Arkadaşlarla aramızda “lisenin bir üstüne geldik “ diye espri yapıyoruz. Sürekli yazı yazmak, aynı sınıfta olmak farklı görselliklerin olmaması, uygulamalı derslerimizin çok olmaması sıkıcı kılıyor.”

5. Sonuç ve Öneriler

Yaptığımız araştırmanın sonuçlarına göre MYO'larda öğrenim gören öğrencilerin en büyük ve önemli sorunu aidiyet duygusudur. Üniversite eğitimini gördükleri binadan, sosyal ve fiziksel çevre şartlarına, istihdam olanaklarının azlığından yeterli eğitim alt yapısı ile gelmemelerine kadar bir dizi sorun öğrencilerde bu tür bir algıya yol açmaktadır. Bu sorunun aşılmasında yapılması gereken öncelikli uygulama ülkenin sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyinin artırılmasına ilişkin kalıcı politikalarlardır. Diğer bir uygulama ise Yükseköğretim Kurulu'nun, üniversitelerin, belediyelerin ve kaymakamlığın MYO birimlerinin buldukları ilçelerde eşgüdümlü olarak gerekli sosyal ve fiziksel şartları sağlamalarıdır. Düzenli olarak yapabilecekleri sosyal aktiviteler, geniş arşivli kütüphane, yerel ölçekli spor tesisleri, sanatsal ve kültürel etkinlikler ve merkez kampus ile aralarında kurulacak sürekli etkileşim ve faaliyetler, ulaşım sorunlarını azaltacak uygulamalar MYO öğrencilerinin aidiyet duygusunu güçlendirecek etkenlerden bazılarıdır. Bunlarla birlikte yerel halk ile kaynaşabilmeleri, ilçede kendilerini güvende hissedebilmeleri için ve karşılaştıkları sorunların giderilmesine ilişkin yapılacak çalışmalar da son derece önemlidir. Kağızman Meslek Yüksekokulu 2013-2014 Eğitim-Öğretim yılında yeni kayıt yaptıracak öğrencilere yönelik yıl içinde, ilçedeki resmi kurumlar, STK temsilcileri, esnaflarla bir araya gelerek toplantılar düzenlemiştir. Bu tür organizasyonlar hem öğrenciler hem de ilçe için oldukça önemlidir.

Öğrencilerin yaşadıkları en büyük sorunlardan biri de barınma konusudur. Devlet yurdunun sadece merkez ile sınırlı kalmayıp özellikle az gelişmiş bölgelerin ilçelerinde yer alan MYO'larda kurulması öğrencilere maddi açıdan kolaylık sağlayacaktır. ÖSYM'nin verilerine göre 2012-2013 öğretim yılında üniversiteye yeni kayıt yaptıran 188124 önlisans (A.Ö. hariç), 294116 lisans (A.Ö. hariç), 86424 lisans (İ.Ö.), 91800 önlisans (İ.Ö.) öğrencisi bulunmaktadır. 2012-2013 öğretim yılında devlet üniversitelerindeki toplam öğrenci sayısı önlisans (A.Ö. hariç) 507863, lisans (A.Ö. hariç) 1237653, lisans (İ.Ö.) 396295, önlisans (İ.Ö.) 247923 öğrencisi mevcuttur. MEB'in 2012-2013 örgün eğitim istatistiklerinde yer alan Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü'nden alınan bilgilere göre 19.11.2012 tarihi itibarıyla 2012-2013 öğretim yılında yurtlarda barınan öğrenci sayısı 304195, toplam yurt sayısı ise 345'tir. Üniversiteye yeni kayıt yaptıran, üniversitede okuyan mevcut öğrenci sayısı ile yurt sayısı göz önüne alındığında yeterli düzeyde olmadığı gözükmektedir.

Mesleki eğitimde kalitenin arttırılmasında;

*Öncelikle eğitimde fırsat eşitliğini sağlayacak reformlara,

*Mesleğini istekli ve bilinçli olarak seçmiş, psikolojik tatmini yüksek ve sağlıklı bir eğitim sürecinden geçmiş öğrencilere,

*Mesleğini benimsemiş, manevi ve toplumsal menfaatlerini maddi kaygı ve kişisel çıkarlarının önünde tutmayı başarabilmiş olgunlukta olan, eğitim kavramının ve genç neslin öneminin farkındalığına ve gerekli mesleki donanıma sahip eğitimcilere ihtiyaç duyulmaktadır.

Vehbi Bayhan “Türkiye’de Gençlik: Sorunlar, Değerler ve Değişimler” adlı makalesinde gençliğin sorunlarına ilişkin dile getirdiği sorunlardan biri de eğitim konusudur. Bayhan’a göre “üniversite sınavını kazanarak üniversiteye girmeye hak kazanan gençler - ki büyük çoğunluğu da salt üniversiteye girmek adına istemediği, ancak puanının tuttuğu bir fakülteye girmek zorunda kalmıştır- okuyup üniversiteyi bitirdikten sonra yine ve önemli bir problemle karşılaşır; işsizlik problemi. Dolayısıyla, Türkiye’nin toplumsal yapısında eğitim ve işsizlik en önemli iki sorun olarak sürekliliğini korumaktadır.”

Kaynaklar

Bayhan, V. (2006). Türkiye’de Gençlik: Sorunlar, Değerler ve Değişimler. Zencirkıran, M. (Ed.),Dünden Bugüne Türkiye’nin Toplumsal Yapısı, Ankara: Nova Basın Yayın,s.561-572.

Debus, M. (2003). Odak Grup Araştırmalarında Mükemmellik için El Kitabı, (Çev.Hande Harmancı),İstanbul:Marmara Sağlık Eğitim Araştırma Vakfı Yayın no:2.

Filiztekin,A.,Barlo, M.,Kıbrıs,Ö. (2011). Türkiye’de Bölgesel Kalkınma: Farklılıklar,Bağıntılar ve Yeni Bir Mekanizma Tasarımı, İstanbul:Türkonfed,s.19.

Mıhçıoğlu, C. (1980).Eğitimde Yörelerearası Dengesizlik,Ankara:Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları,no:439.

Tezcan, M. (1997). Eğitim Sosyolojisi, Ankara,s.99.

Yöndem, Z. D. (2005). Eğitimin Psikolojik Temelleri. Toprakçı, E. (Ed.), Eğitim Üzerine, Ankara: Ütopya Yayınevi,s.153-170.

<http://www.meb.gov.tr>

<http://www.osym.gov.tr>